

АРТЪР КЛАРК ЮПИТЕР ПЕТ

Превод от английски: Александър Хрусанов, 1985

chitanka.info

Професор Форстър беше толкова дребен, че трябваше да му се направи специален скафандър. Но онова, което му липсваше на ръст, той наваксваше с лихвите с предприемчивост и решителност. Когато се запознах с него, той вече бе посветил двадесет години от живота си на една мечта. И което е по-важно, бе убедил цяла поредица здравомислещи бизнесмени, делегати на Световния съвет и ръководители на научни фондове да поемат разноските и да му оборудват космически кораб. Въпреки всичко, което се случи по-късно, все още мисля, че това бе най-забележителното му постижение.

Когато отлетяхме от Земята, екипажът на борда на „Арнолд Тойнби“ се състоеше от шест души. Освен професора и главния му асистент Чарлс Аштън в него бяха включени обичайният триумвират пилот–навигатор–инженер и двама студенти-специализанти — Бил Хокинс и аз. Никой от нас не бе летял преди в космоса и бяхме все още толкова развълнувани от всичко, че въобще не се интересувахме дали ще се върнем на Земята, преди да започне следващата сесия. Подозирахме основателно, че нашият ръководител имаше подобни възгледи по въпроса. Препоръките, които бе дал за нас, бяха шедьовър на двусмислие, но тъй като хората, които дори едва започваха да разчитат марсианската писменост — ако ми е позволено да използвам този оригинален израз, — можеха да се преброят на пръстите на едната ръка, нас ни приеха.

Тъй като се отправяхме към Юпитер, а не към Марс, стойността точно на това ни качество изглеждаше доста неясна, макар, познавайки до известна степен теориите на професора, ние подозирахме нещичко. Подозренията ни се потвърдиха отчасти, когато се намирахме на десет дни път от Земята.

Когато се озовахме на повикването му, професорът ни изглежда много замислено. Дори при пълна безтегловност той винаги запазваме достойнството си, докато ние в най-добрия случай успявахме да се заловим за най-близката дръжка и да се реем като откъснати водорасли. Останах с впечатлението — може да е било погрешно, — че докато мести поглед от мен към Бил и обратно, той си мисли: „С какво съм заслужил това?“ После изпусна въздишка, вероятно означаваща „ами вече е късно да се оправят нещата“, и заговори бавно и търпеливо, както винаги, когато трябваше да обяснява нещо. Поне

така говори винаги с нас, но просто си помислих... няма значение какво.

— Откакто напуснахме Земята — поде професорът, — все не ми остава време да ви обясня каква е целта на тази експедиция. Може би вече сте се досетили.

— Струва ми се, че зная — рече Бил.

— Добре, продължавайте — подкани го професорът с особен блясък в очите. Направих каквото можах, за да спра Бил, но опитвали ли сте се да ритнете някого в състояние на безтегловност?

— Искате да намерите някакво доказателство — имам предвид повече доказателства — за вашата теория за разпространение на извънземната култура.

— А идва ли ви на ум защо отивам да ги търся на Юпитер?

— Ами, не съвсем. Предполагам, че се надявате да намерите нещо на някой от спътниците.

— Превъзходно, Бил, превъзходно. Има петнадесет известни спътника и общата им площ е колкото половината на Земята. Откъде ще започнете да търсите, ако имате на разположение няколко седмици? Бих искал да зная.

Бил погледна със съмнение професора, сякаш подозираше, че говори саркастично.

— Не разбирам много от астрономия — отвърна той. — Но нали има четири големи луни? Ще започна с една от тях.

— За ваше сведение всяка от тях — Йо, Европа, Ганимед и Калисто, е голяма колкото Африка. По азбучен ред ли ще ги изследвате?

— Не — отвърна веднага Бил. — Ще започна с най-близкия до Юпитер спътник и ще продължа навън от него.

— Не смятам да губим повече време с вашите логични разсъждения — въздъхна професорът. Явно изпитваше нетърпение да започне предварително подготвеното си слово. — Всъщност вие грешите. Въобще няма да отидем на големите спътници. Те са изследвани чрез заснемане от космоса и големи райони от повърхността им е изучена на място. На тях няма нищо интересно от археологична гледна точка. Отиваме на място, което не е било посещавано досега.

— Да не би на самия Юпитер! — възкликнах аз.

— Господи, не, нищо толкова драстично! Но отиваме по-близо до него, отколкото е достигнал някой.

Той замълча замислено.

— Интересно е — вероятно не го знаете, — че е почти толкова трудно да се пътува между спътниците на Юпитер, колкото и между планетите, макар разстоянията да са значително по-къси. Така е, защото гравитационното поле на Юпитер е мощно, а луните му се носят много бързо из пространството. Най-близкият му спътник се движи почти толкова бързо, колкото и Земята. За пътуването от него до Ганимед е необходимо толкова гориво, колкото за полет от Земята до Венера, макар то да продължава само денонощие и половина. Именно този преход ще направим. Досега никой не го е прелетял, защото никой не е могъл да обоснове разходите. Юпитер пет има диаметър само тридесет километра, така че едва ли може да представлява интерес. Дори някои от далечните спътници, до които се достига значително по-лесно, не са били посещавани, тъй като се смяташе, че е излишно да се хаби напразно ракетно гориво.

— Тогава защо ние ще го изхабим? — попитах аз нетърпеливо. Цялата работа ми приличаше на тичане след вятъра, но докато беше интересно и не съществуваше действителна опасност, нямах нищо против. Май трябва да си призная — макар да се изкушавам да не кажа нищо, както много други, — че по онова време не вярвах нито на една думичка от теориите на професор Форстър. Разбира се, съзнавах, че е блестящ специалист в своята област, но не можех да приема някои от най-фантастичните му идеи. Все пак доказателствата бяха толкова ненадеждни, а заключенията толкова революционни, че човек едва ли би могъл да не се отнася скептично към тях.

Може би все още помните изненадата, която предизвика първата марсианска експедиция, когато откри останки не от една древна цивилизация, а от две. И двете бяха високоразвити, но и двете бяха загинали преди пет милиона години. Причината не се знаеше (и още не е открита). Изглежда, не е било война, защото по всичко личеше, че между двете култури са съществували приятелски връзки. Едната раса е била насекомоподобна, а другата е наподобявала слабо влечугите. Изглежда, насекомите са били истинските марсианци. Хората-влечуги — обикновено ги наричаха „Културата Х“ — са се появили на сцената по-късно.

Поне така твърдеше професор Форстър. Влечугите явно са знаели как да пътуват в космическото пространство, защото останки от техните кръстообразни селища бяха открити върху — представете си! — Меркурий. Форстър е убеден, че те са се опитали да заселят всички по-малки планети — Земята и Венера са били изключени поради силната си гравитация. За професора източник на разочарование беше фактът, че на Луната не бяха открити следи от „Културата Х“, макар той да беше уверен, че такова откритие е въпрос само на време.

„Конвенционалната“ теория за „Културата Х“ беше, че тя се е зародила на някоя от по-малките планети или спътници, влязла е в мирен досег с марсианците — единствената друга разумна раса в известната история на Слънчевата система — и че е загинала едновременно с марсианската цивилизация. Но професор Форстър имаше по-амбициозни идеи — той бе убеден, че „Културата Х“ е дошла в Слънчевата система от междузвездното пространство. Фактът, че никой друг не вярва в това, го безпокоеше, но не много, защото той беше от онези хора, които са щастливи само когато са в малцинство. От мястото си пред прозореца на кабината виждах Юпитер и слушах професор Форстър да развива своя план. Гледката беше красива. Едва различавах екваториалния пръстен от облаци, а три от спътниците се виждаха близо до планетата като звезди. Питам се коя от тях е Ганимед — нашата първа спирка.

— Ако Джек благоволи да ни посвети вниманието си — продължи професорът, — ще ви разправа защо сме тръгнали толкова надалеч от родината. Знаете, че миналата година прекарах доста време да се ровя в пояса на полусянка на Меркурий. Вероятно сте чели отчета ми пред Лондонския институт по икономика. Дори може да сте присъствували на събранието — спомням си, че имаше някакви безредици в задната част на залата. Но тогава на никого не казах, че докато бях на Меркурий, намерих важна улика за произхода на „Културата Х“. Премълчах, макар да се изкушавах много силно, когато глупаци като доктор Хотън се опитваха да ме вземат на подбив. Но не исках да рискувам някой друг да дойде тук, преди аз да организирам нашата експедиция.

Едно от нещата, които намерих на Меркурий, беше добре запазен барелеф на Слънчевата система. Той не е първият открит барелеф — както знаете, астрономичните мотиви са общи и за истинската

марсианска цивилизация, и за „Културата Х“. Но до различните планети, включително Марс и Меркурий, имаше някакви особени символи. Смятам, че те имат известна историческа значимост, а най-интересното е, че малкия Юпитер пет — един от най-маловажните спътници, — изглежда, е привличал най-много вниманието им. Убеден съм, че на Юпитер пет има нещо, което е ключ към целия проблем на „Културата Х“, и аз ще открия какво е то.

Доколкото сега си спомням, нито Бил, нито аз се впечатлихме особено от разказа на професора. Може би хората от „Културата Х“ са оставили артефакти на Юпитер пет поради някакви техни си причини. Щеше да е интересно да ги намерим, но те едва ли щяха да се окажат толкова важни, колкото си мислеше професорът. Изглежда, той остана леко разочарован от нашата липса на ентузиазъм. Но грешката си беше негова, тъй като по-късно открихме, че бе скрил нещо от нас.

Седмица по-късно кацнахме на Ганимед, най-голямата луна. Ганимед е единственият спътник, на който има постоянна база — обсерватория и геофизична станция с около петдесет учени. Те бяха доволни от посещението, но ние не останахме дълго, защото професорът бързаше да заредим с гориво и да излетим. Фактът, че се отправяме към Юпитер пет, естествено, предизвика доста интерес, но професорът не желаше да обяснява, а ние не можехме; държеше ни винаги под око.

Между другото, Ганимед е интересно място и ние видяхме повече неща на връщане. Но тъй като съм обещал да напиша статия за него в едно списание, по-добре ще е тук да не казвам нищо повече. (Очаквайте броя на „Нешънъл астрографик“ през пролетта.)

Полетът от Ганимед до Юпитер пет продължи малко повече от денонощие и половина. Изпитвахме неприятно чувство, когато гледахме как Юпитер се разраства и сякаш иска да запълни целия небосвод. Не разбирам много от астрономия, но все си мислех за страхотното гравитационно поле, в което падахме. Твърде лесно можеше нещо да не стане както трябва. Ако ни се свърши горивото, няма да можем да се върнем никога на Ганимед, а вероятно дори да паднем на самия Юпитер.

Бих искал да съм в състояние да опиша какво е да гледаш огромното кълбо с въртящия се пред нас на небосвода пояс на бурите. Всъщност направих такъв опит, но няколко приятели с литературни

наклонности ме посъветваха да зачеркна пасажа. (Дадоха ми и редица други съвети, но мисля, че не са били сериозни, защото ако ги бях послушал, нямаше да остане нищо от разказа ми.)

За щастие вече има публикувани толкова много цветни снимки на Юпитер отблизо, че сигурно сте виждали някои от тях. Може дори да сте забелязали онази снимка, която — както ще обясня по-нататък — стана причина за всичките ни неприятности.

Накрая Юпитер престана да расте — бяхме навлезли в орбитата на Юпитер пет и скоро щяхме да достигнем малката луна в нейния бяг около планетата. Бяхме се натъпкали всички в кабината за управление, очаквахме да видим нашата цел. Поне всички, които успяха да влязат там, защото ние с Бил бяхме изтикани в коридора и проточвахме вратове над главите на другите. Нашият пилот Кингзли Сърл седеше пред пулта за управление, спокоен както винаги. Инженерът Ерик Фултън замислено дъвчеше мустака си и наблюдаваше разходомерите за гориво, а Тони Гровъс вършеше нещо сложно със своите навигационни таблици.

Професорът сякаш беше здраво вързан за окуляра на телескопа. Внезапно трепна и чухме как неволно изсвири при поемане на дъха си. След около минута, без да каже нито дума, той повика с пръст Сърл и той зае мястото му на окуляра. После се повтори точно същата поредица и Сърл предаде телескопа на Фултън. Когато и Гровъс реагира по същия начин, стана доста монотонно, затова ние се промъкнахме в кабината и след кратко противопоставяне взех окуляра.

Не зная какво точно очаквах да видя и може би затова останах разочарован. В космическото пространство висеше малка луна във фаза почти на пълнолуние, а тъмната ѝ ивица се осветяваше слабо от отразената от Юпитер светлина. И това, изглежда, беше всичко. После започнах да забелязвам допълнителни неща, както обикновено става, когато гледаш достатъчно дълго през телескоп. По повърхността на спътника имаше тънки пресичащи се линии и внезапно очите ми доловиха рисунька. Защото имаше рисунък — тези линии покриваха Юпитер пет със същата геометрична точност, с която паралелите и меридианите делеяха земното кълбо. Предполагам, че съм подсвирнал от смайване, защото точно тогава Бил ме избута и се загледа на свой ред през окуляра.

Следващото нещо, което помня, е как, докато го отрупвахме с въпроси, професор Форстър се перчеше от самодоволство.

Разбира се — заобяснява той, — това не ме изненада така, както вас. Освен доказателствата, които намерих на Меркурий, съществуват и други улики. В обсерваторията на Ганимед имаме един приятел, заклех го да пази тайна и през последните няколко седмици живя под силно напрежение. За всеки, който не е астроном, изглежда изненадващо, че обсерваторията не обръща достатъчно внимание на спътниците. Големите уреди се използват само за мъглявините извън нашата галактика, а с малките през цялото време се наблюдава Юпитер.

Всичко, което обсерваторията е извършила за Юпитер пет, се ограничава с измерването на диаметъра му и няколко снимки. Те не са достатъчно добри, за да проличат върху тях линиите, които току-що наблюдавахме. В противен случай щяха да ги изследват преди нас. Но моят приятел Лотън ги забелязал със стосантиметровия рефлексор, когато го помолих да огледа спътника. Той открил и още нещо, което е трябвало да бъде забелязано преди. Юпитер пет има диаметър само тридесет километра, но е много по-блестящ, отколкото се полага за размерите му. Когато сравните отражателната му способност — неговото алдеб... неговото...

— Казва се алbedo.

— Благодаря, Тони — неговото алbedo с отражателната способност на другите луни, ще установите, че то е много по-добро, отколкото би трябвало да бъде. Всъщност по`подхожда на полиран метал, отколкото на скала.

— Това обяснява всичко! — викнах аз. — Хората от „Културата Х“ сигурно са покрили Юпитер пет с външна черупка, също като куполите, които са строили на Меркурий, само че в по-голям мащаб.

Професорът ме изгледа съжалително.

— Значи все още не можете да отгатнете! — рече той.

Мисля, че не беше много справедливо. Кажете откровено, при същите обстоятелства дали щяхте да се досетите?

След три часа кацнахме върху огромна метална равнина. Погледнах през прозореца и се почувствувах като джудже в сравнение с онова, което ни заобикаляше. Мравка, лазеща по резервоар за петрол, вероятно би изпитала същото — а пък огромният Юпитер, увиснал на

небето, също допринасяше за това усещане. Дори обичайната напереност на професора бе заменена от благоговение.

Равнината не бе напълно лишена от белези. В различни направления имаше широки ивици, които съединяваха невероятните метални плочи. Именно тези ивици, или по-скоро рисунъка, който образуваха, бяхме видели от космоса.

На около четвърт километър от нас се издигаше нисък хълм — или поне нещо, което щеше да е хълм на естествено образувала се планета. Бяхме го забелязали при приземяването, докато оглеждахме внимателно малкия спътник. Беше една от шест подобни издатини, четири на еднакво разстояние една от друга по екватора и две на полюсите. Предположихме, както беше доста явно, че те са входове към света под металната черупка.

Зная какво си мислят някои хора, че сигурно е много забавно да вървиш в скафандър по повърхността на лишена от атмосфера планета със слабо притегляне. Не е така. Има толкова неща, за които трябва да се мисли, толкова проверки да се правят, че умственото напрежение не ти позволява да се наслаждаваш. Но трябва да призная, че този път, когато излязохме от шлюза, бях толкова възбуден, че нищо не ме тревожеше. Притеглянето на Юпитер пет е толкова слабо, че не можеше да става въпрос за ходене по повърхността. Всички се завързахме с въжета като алпинисти и се отблъскахме сред металната равнина със слаби изстрели на специалните ни пистолети за придвижване. Опитните космонавти Фултън и Гровъс бяха в двата края на веригата, така че всякакво лекомислено своеволие на хората в средата се пресичаше веднага.

Бяха достатъчни само няколко минути, за да стигнем до нашата цел, която се оказа широк нисък купол с обиколка поне един километър. Запитах се дали не е огромен въздушен шлюз, достатъчно голям, за да може през него да мине цял космически кораб. Трябваше много да ни провърви — в противен случай нямаше да успеем да влезем, тъй като управляващите механизми сигурно вече не работеха, а дори и да бяха в изправност, нямаше да знаем как да ги задвижим. Едва ли може да си представи човек нещо по-мъчително от това да си пред заключен вход и да не можеш да влезеш в най-значителната археологична находка в цялата ни история.

Бяхме изминали едва четвъртината от обиколката на купола, когато открихме отвор в металната обшивка. Беше съвсем малък — едва два метра широк, и толкова идеално кръгъл, че в първия миг не разбрахме какво представлява. По радиото се разнесе гласът на Тони:

— Отвърстието не е изкуствено. Трябва да благодарим за него на някой метеорит.

— Невъзможно! — запротестира професор Форстър. — Кръгът е много точен.

— Големите метеорити винаги правят кръгли дупки — възрази упорито Тони, — освен ако ударят много косо. Пък и погледнете краищата, личи, че е имало някаква експлозия. Вероятно метеоритът и металът са се изпарили; няма да намерим никакви отломъци.

— Би трябвало да се очаква нещо подобно — намеси се Кингзли. — Откога е това нещо тук? Пет милиона години? Изненадан съм, че не видяхме и други кратери.

— Може би сте прав — съгласи се професорът толкова изпълнен със задоволство, че не му се спореше. — Каквото и да е, аз ще вляза пръв.

— Правилно — одобри Кингзли, който в качеството си на капитан имаше последната дума по всички подобни въпроси. — Ще отпусна двадесет метра от въжето и ще седна на ръба на дупката, за да поддържа радиовръзка. В противен случай металът ще екранира вашите сигнали.

И така професор Форстър, както му се полагаше, стана първият човек, влязъл в Юпитер пет. Скупчихме се край Кингзли, за да ни препредава сведенията за напредването на професора. Той не стигна далеч. След външната обвивка, както и трябваше да се очаква, имаше втора. Между двете имаше достатъчно място, за да застане професорът изправен, и докдето стигаше лъчът на фенера му, той виждаше само греди и подпори, но нищо друго.

Бяха необходими двадесет и четири отчайващи часа, преди да проникнем по-навътре. Спомням си, че към края на този период попитах професора защо не сме се сетили да вземем експлозиви. Той ме изгледа с обида в погледа.

— На борда на кораба има достатъчно взрив, за да ни изпрати в рая — отвърна той. — Но няма да рискувам да разруша нещо, ако мога да проникна по друг начин.

Това наричам търпение, но разбирах гледната му точка. Всъщност какво бяха още няколко дни за изследване, което вече му бе отнело двадесет години?

Когато се бяхме отказали от първия си напън, не друг, а Бил Хокинс откри как да влезем. Близо до Северния полюс на този малък свят той намери огромна дупка от метеорит — с диаметър около стотина метра. Бяха пробити и двата слоя на Юпитер пет. Под тях имаше още една „черупка“ и по едно от онези стечения на обстоятелствата, които се случват в течение на вековете, втори, по-малък метеорит бе попаднал в същия кратер и бе пробил най-вътрешната обвивка. Отвърстието беше точно толкова голямо, че през него да мине човек в скафандър. Влязохме един по един с главата напред.

Предполагам, че никога няма да изживея нещо по-странно от чувството, което изпитах, когато увиснах отвътре в купола като паяк по тавана на катедралата Свети Петър. Установихме само, че пространството, в което се реехме, е огромно. Не можехме да кажем колко е голямо, защото светлината от прожекторите не ни даваше възможност да преценяваме разстоянието. В тази безвъздушна, лишена от прах пещера лъчите им — естествено — бяха напълно невидими, а когато ги насочвахме към тавана над нас, виждахме овалните петна да танцуват все по-надалеч, докато ставаха твърде бледи, за да се виждат. Когато ги насочвахме надолу, виждахме смътни бледи петна светлина, които не показваха нищо.

Много бавно под влиянието на незначителното притегляне на мъничкия свят падахме надолу, докато ни спираха подсигуриящите възжета. Над главата си виждах малката блестяща точица, през която бяхме влезли; беше далеч, но внушаваше чувство за сигурност.

Тогава, докато се люлеех съвсем отпуснато като махало в края на възжето, а светлините на другите бляскаха в окръжаващата ни тъмнина като звезди, истината внезапно нахлу в мислите ми. Забравих, че всички сме включени на подслушване и викнах:

— Професоре... — това въобще не е планета! Това е космически кораб!

Млъкнах веднага, защото усетих, че съм се проявил като глупак. Последва кратко напрегнато мълчание, после всички заговориха

наведнъж. Гласът на професор Форстър прекъсна бъркотията и разбрах, че е едновременно и доволен, и изненадан.

— Напълно прав сте, Джек. Това е корабът, който е довел „Културата Х“ в Слънчевата система.

Чух как някой — прозвуча ми като Ерик Фултън — зяпна от изненада.

— Фантастично! Кораб с диаметър тридесет километра!

— Вие трябва най-добре да го знаете — отвърна професорът изненадващо кротко. — Предположете, че някаква цивилизация пожелае да прекоси междузвездното пространство — как по друг начин да се заеме с проблема? Тя е трябвало да изгради подвижен планетоид в космоса, което вероятно ѝ е отнело векове. Тъй като корабът е трябвало да бъде самозадоволяващ се свят, който да поддържа живота на обитателите си в продължение на няколко поколения, налагало се е да бъде с размерите на това съоръжение. Питам се колко ли слънчеви системи са посетили, преди да открият нашата и да разберат, че търсенията им са завършили? Сигурно са имали по-малки кораби, които са могли да ги отвеждат на планетите, и, естествено, е било да оставят кораба-майка някъде в космоса. Затова те са го паркирали тук, в орбита около най-голямата планета, където е можел да остане в пълна безопасност завинаги или поне докато им потрѣбва отново. Това е най-логичното място; ако го бяха оставили да обикаля около Слънцето, с течение на времето притеглянето на планетите щеше да изкриви дотолкова орбитата му, че можеше и да се загуби. Тук това никога няма да се случи.

— Кажете, професоре — попита някой, — бяхте ли отгатнали всичко това, преди да излетим?

— Надявах се да е така. Всичко сочеше към подобен отговор. Винаги е имало нещо нередно в поведението на Юпитер пет, но сякаш никой не го забелязваше. Защото тази малка луна е толкова близо до Юпитер, след като всички други малки спътници са на седем пъти по-голямо разстояние от него? От астрономична гледна точка това е безсмислено. Но стига сме дърдорили. Чака ни работа.

Това май беше най-слабият възможен израз. Ние бяхме седмина, изправени пред най-голямото археологично откритие в цялата ни история. Почти цял свят — малък и изкуствен, но все пак свят — чакаше да го изследваме. Ние можехме само да направим бързо и

повърхностно разузнаване — тук вероятно имаше толкова материали, че няколко поколения трябваше да ги изучават.

Първото нещо беше да спуснем мощен прожектор на здрав кабел от кораба. Той щеше да ни служи като фар, за да не се загубим, и щеше да осветява вътрешната повърхност на спътника. (Дори сега все още ми е трудно да наричам Юпитер пет космически кораб.) После се спуснахме по кабела до долната повърхност. Разстоянието беше около един километър и при слабото притегляне можехме да се спускаме напълно безопасно, без да се задържахме. Лекият удар се смекчаваше достатъчно от пружинните прътове, които бяхме взели за тази цел.

Не искам да отделям място тук за още едно описание на всичките чудеса в Петия спътник; публикувани са достатъчно снимки, карти и книги. (Между другото моята книга ще бъде издадена през лятото от „Сиджуик енд Джексън“.) Бих искал по-скоро да предам впечатленията на първите хора, проникнали в странния метален свят. Но за съжаление — зная колко трудно е да се повярва — просто не мога да си спомня какво точно почувствувах, когато се натъкнахме на първата голяма, гъбообразна входна шахта. Предполагам, че съм бил толкова възбуден и поразен от всичките чудеса, че съм забравил всичко друго. Но си спомням впечатлението от огромните размери, нещо, за което снимките не дават представа. Строителите на този свят, произхождащи от планета със слабо притегляне, са били гиганти — почти четири пъти по-големи от хората. Ние бяхме като пигмеи, лазещи сред техните творения.

При първото ни посещение проникнахме само във външните етажи, затова се натъкнахме на малко от научните чудесии, които бяха открити от последващи експедиции. Така стана по-добре, защото в жилищните зони имаше достатъчно неща, за които нямаше да ни стигнат и по няколко живота. Кълбото, което изследвахме, навремето сигурно се е осветявало от изкуствена слънчева светлина, заливаща тройната обвивка, която не е допускала атмосферата му да изтича в космическото пространство. На тази повърхност юпитерианците (просто не мога да избягна популярното име на съществата от „Културата Х“) бяха възпроизвели, доколкото са могли по-точно, условията на света, напуснат преди векове. Може би са поддържали дните и нощите, промяната на сезоните, дъжд и мъгла. Бяха взели със себе си в изгнание дори едно малко море. Водата все още беше там,

образуваше замръзнало езеро с диаметър три километра. Чувам, че се правят планове то да се електролизира и Петият спътник отново да се снабди с атмосфера, веднага щом бъдат закрити пробитите от метеорити дупки.

Колкото повече техни творения виждахме, толкова повече ни харесваше тази раса, чиито притежания ние докосвахме за първи път след пет милиона години. Макар да бяха гиганти от друга слънчева система, те имаха много общо с човека и е голяма трагедия, че нашите раси са се разминали с толкова къс по космическата скала период.

Ние се оказахме по-щастливи от всички други археолози. Вакуумът в космоса бе запазил всичко от разруха и — това не можеше да се очаква — юпитерианците не бяха взели всички съкровища от огромния си кораб, когато тръгнали да колонизират Слънчевата система. Тук по вътрешната повърхност на Петия спътник всичко изглеждаше непокътнато, сякаш така, както е било в края на дългото пътешествие на кораба. Може би пътниците го бяха запазили като храм в памет на загубената им родина или пък са мислели, че един ден тези неща отново ще им потрябват.

Каквато и да е била причината, всичко си беше по местата, където го бяха оставили творците му. Понякога това ме плашеше. Докато снимах с помощта на Бил някой голям барелеф, невероятната възраст на творението ме пронизваше в сърцето. Оглеждах се нервно, сякаш очаквах да зърна как гигантски сенки се промъкват през вратите със заострени сводове, за да продължат временно прекъснатата си работа.

На четвъртия ден открихме художествената галерия. Само така можеше да се нарече; нямаше как да се сбърка предназначението ѝ. Когато Гровъс и Сърл, които претърсваха набързо южното полукуълбо, съобщиха за откритието си, ние решихме да съсредоточим там всичките си усилия. Защото, както бе казал някой, изкуството на един народ разкрива душата му и там ние можехме да открием ключа към разбиране на „Културата X“.

Сградата беше огромна дори за стандартите на расата от гиганти. Като всички други сгради на Петия спътник тя беше от метал, но въпреки това в нея нямаше нищо студено или механично. Най-високата ѝ точка се издигаше до половината към тавана на малкия свят и отдалеч — преди да се различат подробностите — приличаше на

готическа катедрала. Подведени от тази случайна прилика, някои по-късни автори я нарекоха храм; но ние не открихме никакви следи на каквато и да било религия сред юпитерианците. Названието „Храм на изкуството“ така добре допадна, че сега въобще не може да се промени.

Изчислено е, че само в тази сграда има между десет и двадесет милиона индивидуални експоната — реколтата, събрана през цялата история на една раса, която може би е била доста по-стара от човечеството. И там аз открих една малка кръгла стая, която отначало изглеждаше само като място, където се срещаха като лъчи шест коридора. Бях сам (и с това, опасявам се, бях нарушил нарежданията на професора) и търсех по-пряк път, за да се върна при другите. Тъмните стени се изнизваха покрай мен, докато се плъзгах тихо по коридора, а светлината от фенера танцуваше по тавана напред. Той беше покрит с дълбоко вдълбани букви и аз така се бях заплеснал да търся познати групи от символи, че известно време не обръщах внимание на пода на помещението. После видях статуята и насочих лъча на фенера към нея.

Мигът, в който човек застава пред велико произведение на изкуството, то оказва такова въздействие, което не може да се повтори. В този случай въздействието беше още по-потресавашо поради съдържанието. За пръв път човек узнаваше как точно са изглеждали юпитерианците, защото пред мен се възвисяваше един от тях, чийто модел е бил жив.

Главата на влечуго гледаше право към мен, а безжизнените ѝ очи се вираха в моите. Две от ръцете бяха скръстени на гърдите, сякаш в жест на примирение; другите две държаха някакъв уред, чието предназначение все още е неизвестно. Дългата мощна опашка — която също както при кенгуруто е уравновесявала останалата част от тялото — беше проточена по пода и допринасяше за впечатлението на покой.

В лицето и тялото нямаше нищо човешко. Например липсваха ноздри, само на шията имаше отвори подобни на хриле. Въпреки това статуята ме развълнува дълбоко; творецът бе изградил мост през времето и цивилизациите по начин, за който смятах, че е невъзможен. „Не е човек, но е човешко“ — така се изрази професор Форстър. Имаше много неща, които не бихме могли да споделим със

строителите на този свят, но всичко от някакво значение можехме да изживяваме и използваме заедно.

Също както човек може да разчете чувствата по муцуната на куче или кон, така и на мен ми се струваше, че разпознавам чувствата на съществото, което се възправяше пред мен. Там се четяха мъдрост и власт — спокойната уверена сила, която виждаме например в известния портрет на дожа Лоредано, нарисуван от Белини. Но прозираше и тъга — тъгата на раса, която е направила върховно усилие, но го е направила напразно.

Все още не знаем защо тази статуя е единственото изображение, което юпитерианците са ни оставили от себе си. Едва ли може да се очаква подобно табу в толкова напреднала цивилизация; вероятно ще узнаем отговора, когато разчетем надписите по стените на помещението.

Но аз съм сигурен какво е било предназначението на статуята. Тя е била поставена там като мост, прехвърлен през времето, за да посрещне съществата, които един ден биха застанали на мястото на нейните творци. Може би затова са я направили по-малка от действителния модел. Дори тогава сигурно са предположили, че бъдещето принадлежи на Земята или Венера и поради това на същества, които в сравнение с тях ще изглеждат като джуджета. Те са знаели, че не само времето, но и ръстът може да се окаже преграда.

Няколко минути по-късно вече бях на път към кораба заедно с другите, за да уведоим професора за откритието. Той с нежелание бе останал да си почине малко, макар според мен да не е спал повече от четири час на денонощие през цялото време, докато бяхме на Петия спътник. Когато излязохме на повърхността и застанахме отново под звездите, златистата светлина на Юпитер къпеше цялата метална равнина.

— Ей! — чух да възкликва Бил по радиото. — Професорът е изместил кораба.

— Глупости — възразих аз. — Той си е на същото място.

После обърнах глава и видях причината за грешката на Бил. Имахме посетители.

Вторият кораб беше кацнал на няколко километра от нашия и доколкото можех да се доверя на опитните си очи, те май бяха близнаци. Когато побързахме да влезем през шлюза, заварихме

професора да посреща гости с гуреливи очи. За наша изненада, но не и без удоволствие видяхме, че единият от посетителите е изключително красива брюнетка.

— Това — каза професорът с уморен глас — е мистър Рандолф Мейс, писател по научни въпроси. А това... — Той се обърна към Мейс. — Прощавайте, но не запомних имената.

— Пилотът ми, Доналд Хопкинс и моята секретарка Мариан Мичъл.

Преди думата „секретарка“ се почувствува известно колебание, но то беше достатъчно, за да светне в главата ми сигнална лампичка. Опазих веждите си да не се вдигнат, но видях погледа на Бил, който говореше без думи: „Ако мислиш същото, което и аз, срамувам се заради теб.“

Мейс беше висок, кльоцав мъж с оредяла коса и с повърхностна доброжелателност — предпазна обвивка на човек, който се отнася приятелски с прекалено много хора.

— Предполагам, че изненадата е толкова голяма за вас, колкото и за мен — рече той с излишна сърдечност. — Въобще не съм очаквал да заваря, че някой ме е изпреварил тук, а да не говорим за всичко това.

— Какво ви доведе тук? — попита Аштън, като се опитваше гласът му да не прозвучи твърде подозрително.

— Точно това обяснявах на професора. Мариан, подайте ми моля онази папка. Благодаря. — Той извади няколко прекрасни астрономични рисунки и ни ги подаде. На тях се виждаха планетите, гледани от техните спътници — разбира се, доста обикновен сюжет. — Вие несъмнено сте виждали подобни рисунки и преди — продължи Мейс, — но тук има известна разлика. Тези рисунки са на възраст почти сто години. Рисувани са от художника Чесли Боунстел и са били публикувани в списанието „Лайф“ през 1944 г. — разбира се, много преди да се осъществи първото пътешествие в космоса. Стана така, че списанието ме командирова да се разходя из Слънчевата система и да видя доколко тези рисуванни с голямо въображение картини отговарят на действителността. В стогодишния брой те ще се отпечатат едновременно със снимки на действителните изгледи. Добра идея, нали?

Трябваше да призная, че идеята не беше лоша. Но нещата щяха доста да се усложнят и се запитах какво ли мисли професорът за

всичко това. Погледнах отново мис Мичъл, застанала кротко в един ъгъл, и реших, че в положението има известни компенсации.

При всякакви други обстоятелства щяхме да сме доволни да посрещнем друга група изследователи, но сега се поставяше въпросът за предимството. Мейс сигурно ще побърза да се върне на Земята веднага щом е възможно, като изостави първоначалната си мисия и използва всичките си филми тук. Трудно бихме успели да го спрем, пък и едва ли го желяехме. Необходима ни беше широка разгласа и всякаква подкрепа, която бихме получили, но предпочитахме да правим всичко по удобно за нас време и по наш си начин. Запитах се доколко разбира от тактичност професорът, като се опасявах, че може би ще стане най-лошото.

Въпреки опасенията ми отначало отношенията бяха доста добри. Професорът блестящо измисли към всеки от нас да прикрепи по един човек от групата на Мейс, така че ние действахме едновременно като водачи и надзиратели. Като се удвои броят на изследващите групи, се ускори цялата ни работа. При съществуващите условия за никого не беше безопасно да работи сам и преди това доста ни пречеше.

Професорът ни изложи своята политика в деня след като пристигна групата на Мейс.

— Надявам се да се разбираме — поде той загрижено. — Що се отнася до мен, нямам нищо против да ходят където си искат и да снимат каквото пожелаят, стига да не взимат нищо и да не се върнат на Земята с материалите си преди нас.

— Не виждам как можем да ги спрем — възрази Аштън.

— Е, не възнамерявах да го правя, но сега предяхих претенции за Петия спътник. Снощи се свързах по радиото с Ганимед и сигурно искът вече е постъпил в Международния съд в Хага.

— Но никой не може да предяви иск за собственост за цяло небесно тяло. Това бе решено още през миналия век в случая с Луната.

— Не си присвоявам небесно тяло — усмихна се криво професорът. — Направих иск за спасяване на катастрофирал кораб, и то от името на Световната научна организация. Ако Мейс отнесе нещо от Петия спътник, той ще го открадне от организацията. Утре възнамерявам съвсем спокойно да му обясня положението за в случай, че му хрумне нещо.

Беше доста странно да се мисли за Петия спътник като за катастрофирал кораб и можех да си представя какви задълбочени юридически спорове щеше да предизвика това, когато се върнем у дома. Но засега ходът на професора ни даваше известни гаранции и вероятно щеше да разубеди Мейс да не прибере някой сувенир — поне така се надявахме с нашия оптимизъм.

Не беше лесно да се организира, но аз успях да взема Мариан със себе си за няколко разходки из вътрешността на Петия спътник. Мейс, изглежда, нямаше нищо против — нямаше причини да се противопостави. Дяволите да го вземат, скафандърът е най-добрият пазител на целомъдрието. Естествено, заведох я в галерията при първия удобен случай и ѝ показах моята находка. Тя дълго стоя загледана в статуята, която осветявах с лъча на фенера си.

— Прекрасна е — въздъхна тя накрая. — Само като си помислиш как е чакала в мрака през тези милиони години! Но вие трябва да ѝ дадете някакво име.

— Вече съм го измислил. Кръстих я „Посланика“.

— Защо?

— Ами, защото според мен тя е своего рода пратеник, така да се каже, който ни носи приветствие. Хората, които са я сътворили, са знаели, че един ден някой друг ще открие това място.

— Струва ми се, че сте прав. „Посланика“... да, умно сте го измислили. В нея има нещо благородно и нещо много тъжно. Не го ли долавяте?

Разбрах, че Мариан е много интелигентна жена. Тя по забележителен начин схващаше моите гледища и проявяваше изключителен интерес към всичко, което ѝ показвах. Но „Посланика“ ѝ направи най-силно впечатление и тя все говореше за него.

— Знаете ли, Джек — поде тя (май беше на следващия ден, след като и Мейс бе видял статуята), — трябва да откарате статуята на Земята. Представете си каква сензация ще предизвика.

— Професорът много иска — въздъхнах аз, — но тя сигурно тежи над един тон. Нямаме достатъчно гориво. Ще трябва да почака до следващата експедиция.

Мариан се озадачи.

— Но тук нищо няма тегло — възрази тя.

— Това е друго — обясних ѝ аз. — Теглото и инерцията са две различни неща. Инерцията например... впрочем няма значение. Ние не можем да я вземем с нас. Капитан Сърл ни го заяви направо.

— Много жалко — каза Мариан.

Забравих този разговор до вечерта преди датата на отлитането ни. През целия ден работихме по прибиране на съоръженията (разбира се, голяма част оставихме за следващото посещение) и капнахме. Бяхме използвали всичките си фотографски материали. Както отбеляза Чарли Аштън, ако сега срещнем жив юпитерианец, нямаше с какво да го снимаме. Струва ми се, че всички се нуждаехме от малко свободно време, възможността да се отпуснем, да приведем в ред впечатленията си и да се свържем от прекия сблъсък с чуждата култура.

Корабът на Мейс „Хенри Люс“ беше също почти готов за излитане. Щяхме да потеглим едновременно и това уреждаше чудесно желанието на професора, защото той нямаше доверие на Мейс да го остави сам на Петия спътник.

Всичко беше готово, но когато проверявах описанието, внезапно установих, че липсват шест ролки заснети филми. Бяха снимки на цяла поредица надписи в Храма на изкуството. След като поразмислих, се сетих, че ми ги бяха дали да ги пазя и аз ги оставих много внимателно върху една полица в храма, като възнамерявах да ги взема по-късно.

Имаше още доста време до излитането, професорът и Аштън наваксаха част от загубения си сън и не виждах защо да не се измъкна, за да прибера липсващите филми. Знаех, че ще стане скандал, ако ги оставя, и тъй като помнех точно къде се намират, нямаха да ми трябват повече от тридесет минути. Затова тръгнах, като за всеки случай обясних на Бил къде отивам.

Разбира се, прожекторът вече не работеше и мракът вътре в Петия спътник беше малко потискащ. Но аз оставих край входа портативен фар и се спуснах в свободно падане, докато по светлината на ръчния фенер разбрах, че е време да се задържа. След десет минути с въздишка на облекчение прибрах липсващите филми. Беше съвсем естествено да се сбогувам с „Посланика“; можеха да минат години, преди да го видя отново, а тази спокойна загадъчна статуя бе започнала да ми оказва изключително въздействие.

За съжаление това въздействие не се ограничаваше само върху мен. Защото помещението беше празно, статуята я нямаше.

Предполагам, че можех да се промъкна обратно на кораба и да не кажа нищо, като по този начин щях да избягна неприятните обяснения. Но бях прекалено разгневен, за да мисля за прикриване, и веднага щом се върнах, събудих професора и му разказах какво се е случило.

Той седна на леглото, разтърка сънените си очи, за да се събуди, и изрече няколко доста груби думи по адрес на мистър Мейс и неговите придружители, които няма защо да повтарям тук.

— Не разбирам — рече Сърл — как са я измъкнали, ако въобще са я взели. Трябваше да я забележим.

— Наоколо има достатъчно скривалища и може да са изчакали, докато е нямало никой, за да я извадят на повърхността. Доста трудно трябва да е било дори при това слабо притегляне — подметна Ерик Фултън с възхищение.

— Няма време за аутопсии — каза гневно професорът. — Имаме на разположение пет часа, за да измислим нещо. Те не могат да излетят по-рано, защото току-що минахме през точката на най-голямо отдалечение от Ганимед. Така ли е Кингзли?

Сърл кимна в знак на потвърждение.

— Да. Трябва да стигнем до другата страна на Юпитер и тогава ще навлезем в орбита на прехвърляне, която да е достатъчно икономична.

— Добре. Това ни дава малко време. Сега ли се някой за нещо?

Като се връщам сега мислено назад, често ми се струва, че цялото ни тогавашно поведение беше, да кажем, малко особено и не много цивилизовано. Само няколко месеца преди това едва ли можехме да си представим, че ще постъпим така. Но бяхме ядосани, преуморени и понеже бяхме откъснати от другите хора, нещата изглеждаха някак по-различно. Тъй като не съществуваха други закони, ние трябваше сами да си ги създадем...

— Не можем ли да направим нещо, за да не допуснем да излетят? Да повредим ракетните им двигатели например? — попита Бил.

Сърл не одобри тази идея.

— Не трябва да предприемаме нищо драстично — заяви той. — Освен това Дон Хопкинс ми е добър приятел. Никога няма да ми

прости, ако повредя кораба му. Пък и съществува опасността да направим нещо, което след това няма да успеем да поправим.

— Тогава да им източим горивото — предложи лаконично Гровъс.

— Разбира се! Сигурно всички спят, в кабината им не свети. Трябва само да свържем резервоарите и да го изпомпаме.

— Много добра идея — намесих се аз, — но разстоянието между двата кораба е два километра. С колко тръби разполагаме? Дали ще стигнат за сто метра?

Другите не обърнаха внимание на моето прекъсване, сякаш то не заслужаваше дори презрение, и продължиха да се подготвят. Пет минути след това техниците бяха уредили всичко — трябваше само да облечем скафандрите и да свършим работата.

Когато се присъединих към експедицията на професора и през ум не ми минаваше, че накрая ще се превърна в африкански носач, каквито са описани в старите приключенски романи, и ще нося товар на главата си. Особено когато този товар представляваше една шеста от космически кораб (тъй като беше твърде нисък, професор Форстър не можеше да ни помогне ефикасно). Тъй като резервоарите му бяха пълни до половината, при това притегляне корабът тежеше около двеста килограма. Намъкнахме се под него, надигнахме го и той се извиси нагоре — разбира се, много бавно, защото инерцията му не беше променена. След това тръгнахме. Отне ни доста време и се оказа, че не е толкова лесно да го пренесем. Но скоро двата кораба лежаха един до друг и никой не ни беше усетил. На „Хенри Люс“ всички спяха, като вероятно очакваха, че и ние сме потънали в дълбок сън.

Макар още да не бях регулирал дишането си, изпитвах удоволствие като някой ученик от това приключение. Сърл и Фултън изтеглиха тръбопровода от нашия шлюз и тихо го свързаха с другия кораб.

— Най-сладкото в този план — обясни ми Гровъс, докато наблюдавахме какво става — е, че те не могат да направят нищо, за да ни спрат, освен да излязат и да откачат тръбопровода. Ще им източим горивото за пет минути, а те за това време не могат дори да станат и да облекат скафандрите си.

Внезапно бях поразен от една ужасна възможност.

— Ами ако задействуват ракетните си двигатели и се опитат да избягат?

— Тогава и ние, и те ще се разбием. Не, ще трябва да излязат, за да видят какво става. Аха, ето че заработиха помпите.

Тръбопроводът се опъна като пожарникарски маркуч под налягане и разбрах, че тяхното гориво се излива в нашия резервоар. Всеки миг светлините в „Хенри Люс“ щяха да се запалят и стреснатите му обитатели щяха да наизскачат от кораба.

Поразочаровахме се, когато никой не излезе. Сигурно спяха толкова дълбоко, че не са усетили вибрациите на помпите, но когато всичко свърши и нищо не стана, ние имахме доста глупав вид. Сърл и Фултън внимателно разединиха тръбопровода и го прибраха в нашия шлюз.

— Е, какво сега? — попитахме професора.

Той се позамисли.

— Да се върнем в кораба — каза накрая той.

Когато съблякохме скафандрите и се събрахме в кабината за управление — поне колкото от нас успяха да влязат, професорът седна пред радиостанцията и натисна бутона на сигнала „Тревога“. Нашите спящи съседи трябваше да се събудят в следващите секунди, тъй като автоматичният им приемател щеше да вдигне тревога. Телевизионният екран засвети. На него се появи Рандолф Мейс. Видът му беше доста уплашен.

— Здравейте, Форстър — сопна се той. — Какво е станало?

— При нас всичко е наред — отвърна професорът с напълно безизразно лице, — но вие сте загубили нещо доста важно. Погледнете показателите за гориво.

Екранът се изпразни и за миг от говорителя се разнесоха объркани викове. После Мейс се върна, а по лицето му личеше смущение и тревога.

— Какво става? — попита той гневно. — Знаете ли нещо?

Професорът го остави да се поизмъчи малко, преди да отговори.

— Струва ми се, че най-добре ще е да дойдете при нас да си поговорим — рече той. — Няма да се наложи да ходите надалеч.

Мейс се взря неуверено в него, после отвърна:

— Ще дойда, дявол да го вземе!

Екранът потъмня.

— Сега ще трябва да отстъпи! — подвикна Бил ликуващо. — Нищо друго не му остава!

— Не е толкова просто, колкото си мислиш — предупреди го Фултън. — Ако наистина се опъне, може да почака и да се свърже с Ганимед по радиото, за да си поръча гориво.

— Каква полза ще има? Ще продължи доста дълго и ще му струва цяло състояние.

— Да, но ако толкова много държи на статуята, тя ще си остане у него. А когато спечели делото срещу нас, ще си върне парите.

Сигналната светлина на шлюза светна и Мейс влезе с препъване в помещението. Той беше в изненадващо примирително настроение; вероятно по пътя беше пообмислил нещата.

— Много добре — поде той кротко. — Какво ще се постигне с тази глупост?

— Знаете много добре — отвърна му студено професорът. — Много точно ви обясних, че нищо не трябва да се взима от Петия спътник. Вие сте откраднали нещо, което не ви принадлежи.

— Хайде да говорим разумно. На кого принадлежи това? Не можете да обявите всичко на тази планета за ваша собственост.

— Това не е планета, а кораб и тук са в сила законите за спасяване.

— Искрено казано, по това може да се спори. Не смятате ли, че трябва да почакате, докато се произнесат юристите?

Професорът се държеше ледено учтиво, но виждах, че напрежението е страотно и всеки миг можеше да избухне.

— Слушайте, мистър Мейс — заговори той със зловецко спокойствие. — Вие сте взели най-значителната ни находка. Имам предвид, че не съзнавате какво сте направили и не разбирате становището на археолог като мен. Върнете статуята, а ние ще ви върнем горивото и все едно, че нищо не е станало.

Мейс потърка замислено брадичката си.

— Всъщност не виждам защо вдигате толкова шум за една статуя, като се има предвид всичко, което се намира тук.

Точно тогава професорът направи една от редките си грешки.

— Говорите като човек, откраднал „Мона Лиза“ от Лувъра, който твърди, че никой няма да забележи липсата, защото там има толкова много картини. Тази статуя е уникална и не може да се сравни с никое

земно произведение на изкуството. Затова съм решен да я върна на мястото ѝ.

Когато се пазарите, никога не трябва да показвате, че държите много на нещо. Видях лакомия блясък в очите на Мейс и си казах: „Няма да се предаде лесно“. Спомних си забележката на Фултън, че може да се обади на Ганимед, за да повика танкер.

— Дайте ми половин час да помисля — рече Мейс и тръгна към шлюза.

— Добре — отвърна вдървено професорът. — Но само половин час.

Трябва да се признае, че Мейс беше умен. Само след пет минути видяхме съобщителната му антена да се завърта и да се насочва към Ганимед. Естествено, опитахме се да подслушваме, но той имаше кодиращо устройство. Журналистите сигурно си имат голямо доверие помежду си.

Отговорът се получи след още няколко минути; и той беше кодиран. Докато чакахме по-нататъшния развой на нещата, се събрахме на военен съвет. Професорът бе навлязъл в етап на упорство и нямаше да се спре пред нищо. Съзна, че е направил грешка и побесня.

Предполагам, че Мейс изпитваше известни опасения, защото се върна при нас с подкрепление. С него дойде пилотът му Доналд Хопкинс, който явно се чувствуваше неудобно.

— Успях да уредя нещата, професоре — изрече със задоволство Мейс. — Ще ми отнеме малко повече време, но ако се наложи, ще мога да се върна и без вашата помощ. Все пак трябва да призная, че ще ми спести доста време и пари, ако успеем да се споразумеем. Ще ви предлага нещо. Върнете ми горивото и ще се откажа от... хм... сувенирите, които съм събрал. Но настоявам да запазя „Мона Лиза“ дори това да означава, че ще стигна на Ганимед в средата на следващата седмица.

Тогава професорът изригна поредица от така наречените „космически“ псувни, макар че мога да ви уверя, че те са същите като всички други псувни. Това сякаш го облекчи и гласът му стана измамливо приятелски.

— Драги мистър Мейс — поде той, — вие сте абсолютен мошеник и поради това без никакви угризения ще се разправя с вас.

Готов съм да използвавам сила и зная, че законът ще ме оправдае.

Мейс, изглежда, се поуплаши, но не много. Ние се бяхме разположили на стратегически позиции около вратата.

— Не ставайте мелодраматичен — отвърна той високомерно. — Живеем в двадесет и първи век, а не в Дивия запад през 1800 година.

— Хиляда осемстотин и осемдесета — поправи го Бил, който държи на точността.

— Съобщавам ви — продължи професорът, — че сте задържан, докато решим какво да правим. Мистър Сърл, отведете го в кабина Б.

Мейс се придвижи с гръб към стената и се изсмя нервно.

— Но, професоре, това е направо детинщина! Не можете да ме задържите против волята ми. — Той потърси с поглед подкрепа от капитана на „Хенри Люс“. Доналд Хопкинс изчисти някаква въображаема пращинка от униформата си.

— Отказвам — заяви той на всеослушание — да се замесвам във вулгарни скандали.

Мейс го изгледа злобно и се подчини неохотно. Снабдихме го с достатъчно четиво и го заключихме в кабината. Когато Мейс бе отстранен, професорът се обърна към Хопкинс, който със завист гледаше нашите показатели за гориво.

— Мога ли да предполагам, капитане — рече учтиво професорът, — че не желаете да се замесвате в мръсотииите на вашия работодател.

— Аз съм неутрален. Моята работа е да доведе кораба дотук и да го върна обратно. Вие можете да се оправяте както искате помежду си.

— Благодаря ви. Изглежда, се разбираме отлично. Най-добре ще е да се върнете на вашия кораб и да обясните положението. Ще ви се обадим до няколко минути.

Капитан Хопкинс се отправи, без да бърза, към шлюза. Когато се канеше да излезе, той се обърна към Сърл.

— Между другото, Кингзли — каза той проточено, — мислили ли сте за мъчения? Ако се наканите да приложите нещо подобно, повикайте ме, имам доста приятни идеи. — После излезе и ни остави с нашия заложник. Мисля, че професорът се надяваше да направи пряка размяна. Но не бе взел предвид упоритостта на Мариан.

— Така му се пада на Рандолф — заяви тя. — Но всъщност не виждам каква е разликата. Той ще си живее на вашия кораб не по-зле,

отколкото на нашия, пък и нищо не можете да му сторите. Уведомете ме, когато ви омръзне да го държите при вас.

Положението изглеждаше съвсем безизходно. Не бяхме премислили всички възможности и не стигнахме до никъде. Заловихме Мейс, но нямахме никаква полза от него. Професорът стоеше с гръб към нас и се взираше през прозореца. Кацнал на хоризонта, огромният Юпитер изпълваше почти целия небосвод.

— Трябва да я убедим, че сме решени на всичко — заговори професорът. После внезапно се обърна към мен. — Смятате ли, че тя наистина държи на този мошеник?

— Ами... не бих се изненадал. Да, струва ми се, че държи.

— Ела в кабината ми — повика той Сърл със замислен вид. — Трябва да поговорим.

Нямаше ги доста време. Когато се върнаха, по лицата и на двамата беше изписан израз на весело очакване, а професорът носеше лист хартия, изписан с цифри. Той отиде до радиостанцията и повика „Хенри Люс“.

— Здравейте — отзова се Мариан толкова бързо, че явно бе очаквала нашето повикване. — Решихте ли да се откажете? Досадно ми е.

Професорът я изгледа сериозно.

— Мис Мичъл — отвърна той, — явно не се отнасяте сериозно към нас. Поради това ще уредя специално за вас нещо... едно доста драстично представление. Ще поставя работодателя ви в положение, от което той ще иска настоятелно да го изведете колкото е възможно по-бързо.

— Така ли? — възкликна Мариан и въпреки че се стараеше да не се издаде, стори ми се, че долових известна нотка на опасение в гласа ѝ.

— Предполагам — продължи спокойно професорът, — че не знаете нищо за небесната механика. Не? Жалко, но вашият пилот може да потвърди думите ми. Нали така, Хопкинс?

— Продължавайте — дочу се съзнателно неутрален глас иззад Мариан.

— Тогава слушайте внимателно, мис Мичъл. Искам да ви припомня нашето странно — всъщност дори опасно, положение на този спътник. Достатъчно е само да погледнете през прозореца, за да

видите колко близо сме до Юпитер и едва ли трябва да ви припомням, че Юпитер има най-силното гравитационно поле от всички планети. Следите ли мисълта ми?

— Да — отвърна Мариан, вече не толкова самоуверено. — Продължавайте.

— Добре. Този наш малък свят се завърта около Юпитер за почти точно дванадесет часа. Известна е теоремата, според която, ако дадено тяло падне от орбита към центъра на притегляне, то падането ще продължи нула цяло сто седемдесет и седем хилядни от периода. С други думи, всичко, което пада оттук на Юпитер, ще достигне центъра на планетата за около два часа и пет минути. Сигурен съм, че капитан Хопкинс ще потвърди това.

Последва продължително мълчание. После чухме Хопкинс да казва:

— Разбира се, не мога да потвърдя тези цифри, но те вероятно са точни. Ще бъде необходимо горе-долу толкова време.

— Много добре — продължи професорът. — А сега съм уверен, че ще разберете и следното — професорът се изсмя сърдечно, — падането до центъра на планетата е напълно теоретичен случай. Ако нещо бъде изхвърлено оттук, то ще достигне горните слоеве на атмосферата за много по-кратко време. Надявам се да не ви отегчавам?

— Не — сопна се Мариан.

— Много се радвам да го чуя. И така, капитан Сърл изчисли точното време и то е един час и тридесет и пет минути — с възможност за разлика от няколко минути. Не можем да гарантираме пълна точност. Ха-ха-ха! Несъмнено не е убягнало на вниманието ви, че този спътник има твърде слабо гравитационно поле. Критичната скорост е около десет метра в секунда и всичко, хвърлено с такава скорост, никога няма да се върне на спътника. Прав ли съм, мистър Хопкинс?

— Напълно прав.

— Тогава, ако ми позволите, ще ви обясня какво възнамеряваме. Ние смятаме да изведем мистър Мейс на разходка, докато го доведем точно под Юпитер. След това ще свалим реактивните му пистолети за задвижване от скафандъра и ще... го изхвърлим. Ще бъдем готови да го върнем с нашия кораб веднага щом ни предадете откраднатото от вас имущество. След всичко, което ви обясних, уверен съм, че

разбирате от какво съществено значение ще бъде времето. Един час и тридесет и пет минути е твърде кратко време, нали?

— Професоре! — възкликнах аз. — Не можете да го направите!

— Млъквай! — изрева той. — И така, мис Мичъл, какво ще кажете?

Мариан го гледаше и в погледа ѝ се четеше смесица от ужас и неверие.

— Вие блъфирате! — викна тя. — Не вярвам, че сте способен да го направите! Екипажът няма да ви позволи!

— Толкова по-зле — въздъхна професорът. — Капитан Сърл, мистър Гровъс, вземете затворника и постъпете съобразно нарежданията.

— Слушам, сър — отвърна Сърл с тържествен глас.

Мейс изглеждаше уплашен и заинатен.

— Сега пък какво възнамерявате? — попита той, когато му подадоха скафандъра.

— Намъквайте го — отвърна Сърл, като извади реактивните му пистолети. — Ще направим малка разходка.

Тогава разбрах какво се надява да постигне професорът. Цялата работа беше огромен блъф — разбира се, нямаше да хвърлят Мейс към Юпитер; пък и Сърл и Гровъс нямаше да го направят. Но Мариан също щеше да разбере, че е блъф и тогава щяхме да се окажем в глупаво положение. Мейс не можеше да избяга; без реактивните си пистолети той беше безпомощен. Двамата му придружители го хванаха за двата лакътя и го повлякоха като балон към хоризонта... и към Юпитер.

Погледнах към другия кораб и видях, че Мариан се вира през прозореца към тримата души, които се отдалечаваха. Професор Форстър също я забеляза.

— Надявам се, че сте убедена, че моите хора не носят празен скафандър. Мога ли да ви подсказва да следите какво става с телескоп? След минута те ще се скрият зад хоризонта, но вие ще видите мистър Мейс, когато... хм... започне да се извисява.

Високоговорителят упорито мълчеше. Напрежението сякаш продължи много дълго. Дали Мариан очакваше да се увери докъде щеше да стигне професорът? Бях взел бинокъл и оглеждах небето над смешно близкия хоризонт. Внезапно го видях — мъничък блясък на фона на жълтия Юпитер. Бързо нагласих на фокус бинокъла и

различих трите фигури, които се издигаха в небето. Докато ги наблюдавах, те се разделиха: двете намалиха скоростта си с помощта на пистолетите и започнаха да падат обратно на Юпитер пет. Другата фигура продължи да се издига безпомощно към зловещото кълбо на Юпитер. Обърнах се към професора ужасен и изумен.

— Те наистина го изхвърлиха! — викнах аз. — Мислех си, че само блъфирате!

— Не се съмнявам, че така е мислила и мис Мичъл — каза спокойно професорът заради микрофона. — Надявам се, че не е необходимо да ви уверявам колко спешно трябва да се вземе решение. Както вече един или два пъти отбелязах, времето за падане от тази орбита върху повърхността на Юпитер е деветдесет и пет минути. Но, разбира се, ако се изчака дори половината от това време, ще стане твърде късно... — Той помълча, за да могат на другия кораб да го разберат. Оттам не последва отговор. — А сега — продължи той — ще изключа нашия приемател, за да не спорим повече. Ще чакаме, докато разтоварите статуята... и другите неща, които мистър Мейс бе така небрежен да спомене, преди отново да разговаряме с вас. Дочуване.

Изминаха доста напрегнати десет минути. Бях изгубил Мейс от погледа си и сериозно се замислях дали няма да е по-добре да вържем професора и да тръгнем да го приберем, преди да станем съучастници в убийство. Но хората, които можеха да управляват кораба, бяха извършителите на престъплението. Не знаех какво да мисля.

Тогава вратата на шлюза на „Хенри Люс“ бавно се отвори. Оттам се подадоха двама души в скафандри, които носеха помежду си причината за всички недоразумения между нас.

— Безусловна капитулация — измърмори професорът и въздъхна удовлетворено. — Донесете я в нашия кораб — нареди им той по радиото. — Ще ви отворя вратата на шлюза.

Той, изглежда, никак не бързаше. Аз непрекъснато поглеждах загрижено часовника — бяха изминали вече петнадесет минути. В шлюза се разнесе дрънчене, вътрешната му врата се отвори и се появи капитан Хопкинс. Последва го Мариан, на която й трябваше само една оцапана с кръв брадва, за да заприлича напълно на Клитемнестра^[1]. Стараех се да не срещам погледа ѝ, но професорът, изглежда, не изпитваше никакъв срам. Той отиде до шлюза, провери дали имуществото му е върнато и потри ръце от удоволствие.

— Е, това е всичко — рече той бодро. — А сега да седнем, да пийнем нещо и да забравим неприятностите, какво ще кажете?

— Да не сте полудели! — викнах аз, като посочих часовника. — Той вече е на половината път към Юпитер!

Професор Форстър ме изгледа с неодобрение.

— Нетърпението е порок на всички млади — рече той. — Не виждам причина за прибързани действия.

Мариан проговори за първи път; изглеждаше наистина уплашена.

— Но вие обещахте — прошепна тя.

Професорът внезапно се предаде. Беше си направил шегата и не желаше да удължава нашата агония.

— Мога веднага да ви кажа, мис Мичъл — и на вас Джек, — че Мейс не го заплашва никаква опасност, поне не повече от нас. Можем да отидем и да го приберем, когато пожелаем.

— Значи сте ме излъгали?

— Съвсем не. Всичко, което ви казах, е напълно вярно. Вие просто сте си направили погрешни заключения. Когато обясних, че на дадено тяло му трябва деветдесет и пет минути, за да падне отгук до Юпитер, аз пропуснах — трябва да призная, че не беше случайно — да добавя нещо важно. Трябваше да прибавя „тяло в покой спрямо Юпитер“. Вашият приятел, мистър Мейс, има същата скорост като спътника и все още я поддържа. Нещо като двадесет и шест километра в секунда, мис Мичъл. О, да, ние го изхвърлихме от Юпитер пет по посока на голямата планета. Но му придадохме съвсем малка допълнителна скорост. Той все още се движи по почти същата орбита. В най-лошия случай — капитан Сърл изчисли всички възможности — той може да се отдалечи на около стотина километра от повърхността на спътника. А след една обиколка — дванадесет часа — ще бъде отново на мястото, откъдето тръгна, без ние дори да си мръднем пръста.

Последва дълго, твърде дълго мълчание. По лицето на Мариан се четеше смесен израз на разстройство, облекчение и досада, загдето са я измамили. Тя се обърна към капитан Хопкинс.

— Вие сигурно сте го знаели още от самото начало. Защо не ми казахте?

По лицето на Хопкинс се изписа израз на обида.

— Не ме попитайте — отвърна той.

Смъкнахме Мейс на повърхността след един час. Беше се издигнал само на двадесет километра и ние бързо го открихме по сигналната светлина на скафандъра му. Радиостанцията му бе изключена поради причина, за която не се бях сетил. Той беше достатъчно умен, за да установи, че не го заплашва никаква опасност и ако радиото му работеше, щеше да се свърже с кораба и да им обясни нашия блъф. Ако бе пожелал, искам да кажа. Лично аз щях да съм склонен да се откажа от всичко, дори и да знаех, че съм в пълна безопасност. Там горе човек сигурно се чувства ужасно самотен.

За голяма моя изненада Мейс не беше разгневен, както очаквах. Може би бе изпитал голямо облекчение, като се озова отново в нашата уютна кабина, след като се бяхме доближили до него с помощта на няколко тънки струйки от реактивните пистолети и го бяхме смъкнали на повърхността. Или пък смяташе, че е победен в честна битка и не се сърдеше. Лично аз смятам, че беше последното.

Няма какво повече да се разправя, освен че му изиграхме още един номер, преди да напуснем Петия спътник. Сега, когато товарът му бе значително намален, неговият кораб имаше в резервоарите си значително повече гориво, отколкото се нуждаеше. Като задържахме за нас излишъка, успяхме да отнесем „Посланика“ на Ганимед. О, да, професорът му даде чек за горивото, което взехме назаем. Всичко беше напълно законно.

Макар че има едно забавно последствие, за което трябва да ви разкажа. Денят, в който бе открита новата галерия в Бритиш мюзийм, отидох да видя „Посланика“, за да разбера дали все още ми действа толкова силно в променената среда. (Трябва да отбележа, че въздействието му не беше същото, макар да оставаше значително и кварталът около музея за мен вече щеше да остане напълно променен.) В галерията се тълпяха много хора, а сред тях бяха Мейс и Мариан.

Накрая отидохме да обядваме в центъра на Лондон и прекарахме много приятно. Мога да призная, че Мейс не се сърди на никого. Но все още ми е неприятно заради Мариан.

Честно казано, не мога да си представя какво му харесва.

[1] Жена на цар Агамемнон, убила съпруга си. — Б.пр. ↑

Публикувано в списане „Наука и техника“, брой 19-22/1985 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.